

ביאורים

אדם שהוא 'עם הארץ', ריק מתורה ומחכמה, לא יכול להיות חסיד. יש כמה שלבים בדרך, ואי אפשר לקפוץ מדרגות. יש מידות שעלינו לקנותן כדי שנוכל להגיע בעזרת ה' למידה יקרה וחביבה זו, הלא הם - הזהירות, הזריזות, הנקיות, הפרישות והטהרה - עליהן למדנו בפרקים הקודמים. כדי להיות חסיד לא מספיק הרצון הטוב, ויש צורך לעמול ולהתאמץ רבות. לכן הרמח"ל מביא את דברי חז"ל - "אשרי אדם שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו". חז"ל מחזקים ומשבחים את מי שעמל בתורה, לא סתם יושב ולומד תורה, אלא עמל בתורה. הוא מתאמץ ללמוד ולהבין את רצון ה'. אדם כזה יכול גם לעשות נחת רוח ליוצרו. וכאן הרמח"ל מלמד אותנו מהו העיקר בחסידות ומהי החסידות האמיתית.

החסיד רוצה לעשות נחת רוח לקב"ה. אדם שרוצה לעשות נחת רוח לחברו צריך להכיר אותו, להבין לרצונו ולדעת מה גורם לו שמחה. וכן אם מישוהו אהוב מבקש ממנו לעשות בשבילו דבר מה, הוא לא 'יקטין ראש' ויחשוב כיצד לסיים את המטלה המעיקה במהירות האפשרית. להפך, הוא יחפש איך לעשות אותה על הצד הטוב ביותר מתוך אהבה אליו ואף יעשה דברים שלא התבקש לעשות, כי הוא מבין מה אהובו רוצה.

כך גם החסיד, מתוך אהבתו לה' יתברך הוא רוצה לקיים את רצונו באופן השלם ביותר ולקיים גם דברים שהם רצון ה' ואינם מפורשים לגמרי. דבר זה לא יכול להיעשות בלי להבין מהו רצון ה', ולכן הוא עמל בלימוד התורה ומתאמץ להבין את דברי הקב"ה שניתנו לנו במעמד הר סיני ובקבלה לרבתינו - תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

הרחבות

• הכרת הבורא ודבקות בו מתוך לימוד התורה

שְׁעַמְלוּ בַתּוֹרָה וְעוֹשֵׂה נַחַת רֹחַ לְיוֹצְרוֹ. במדרש מבואר שמתוך לימוד התורה האדם זוכה להכיר את הבורא ולדבוק בדרכיו: "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, רבי אומר למה נאמר, לפי שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, איני יודע כיצד אוהבים את המקום תלמוד לומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, תן הדברים האלה על לבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומדבק בדרכיו" [ספרי, ואתחנן לג].

• חסיד עולה על כולם

יְרֵבָה הֵבֶן בְּדָבָר הוּא וּבִמְעֵשָׂה הוּא כֹּל מֵה שְׂיֹכֵל. השל"ה מביא שלוש מדרגות שונות בעבודת ה', והגבוהה מכולן היא מדרגת החסיד:

- "היראה בחינות צדיק גמור, המקיים התורה לא גורע ולא מוסיף על מה שהוא מצווה".
- "האהבה, היא הדביקה וחשיקה (מלשון חשק) וחפיצה בכל אשר עושה".
- "והיראה לפני ולפנים - הוא חסיד עושה יותר ממה שהוא מצווה... וכן אמרו בתיקונים (תיקוני זוהר בהקדמה, דף א:), נקרא חסיד שמתחסד עם קונו" [עשרה מאמרות קלה]. חסד היא התנהגות לפנים משורת הדין, על כן החסיד העושה יותר ממה שנצטווה נקרא 'מתחסד עם קונו'.

ונבאר עתה ענין זה על הסדר:

הַנְּה שְׂרָשׁ הַחֲסִידוֹת הוּא מֵה שְׂאֲמָרוֹ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה (ברכות יז ע"א), "אֲשֶׁרִי אָדָם שְׁעַמְלוּ בַתּוֹרָה וְעוֹשֵׂה נַחַת רֹחַ לְיוֹצְרוֹ". וְהַעֲנִין הוּא, כִּי הַנְּה הַמְצֻוֹת הַמְטוּלוֹת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל כָּבֵר יְדוּעוֹת הֵן, וְחוֹבָתָן יְדוּעָה עַד הֵיכָן הִיא מִגְעֵת.

אֲמָנָם מִי שְׂאוּהֵב אֶת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַּף שְׁמוֹ אַהֲבָה אֲמֵתִית, לֹא יִשְׁתַּדֵּל וְיִכְוֵן לְפִטְר עֲצָמוֹ בְּמֵה שְׂכָבֵר מְפָרְסֵם מִן הַחוּבָה אֲשֶׁר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל־ל, אֲלֵא יִקְרָה לוֹ כְּמוֹ שְׂיִקְרָה אֶל בֶּן אוֹהֵב אֲבִיו, שְׂאֵלוֹ יְגַלֵּה אֲבִיו אֶת דְּעֵתוֹ גְּלוֹי מַעֲט שֶׁהוּא חָפֵץ בְּדָבָר מִן הַדְּבָרִים, כְּבָר יְרֵבָה הֵבֶן בְּדָבָר הוּא וּבִמְעֵשָׂה הוּא כֹּל מֵה שְׂיֹכֵלִי, וְאָף עַל פִּי שְׂלֵא אֲמָרוֹ אֲבִיו אֲלֵא פַעַם אַחַת וּבְחֻצֵי דְבוּר, הַנְּה דִי לְאוֹתוֹ הֵבֶן לְהִבִּין הֵבֶן דְּעֵתוֹ שֶׁל אֲבִיו נוֹטָה, לְעִשׂוֹת לוֹ גַּם אֶת אֲשֶׁר לֹא אָמַר לוֹ בְּפִרוּשׁ, כִּיִּן שְׂיֹכֵל לְדוֹן בְּעֲצָמוֹ שִׁיְהִי הַדְּבָר הוּא נַחַת רֹחַ לְפָנָיו, וְלֹא יִמְתִּין שְׂיִצְוֵהוּ יוֹתֵר בְּפִרוּשׁ אוֹ שְׂיִאמַר לוֹ פַעַם אַחֲרָת.

וְהַנְּה דָבָר זֶה אֲנַחְנוּ רֹאִים אוֹתוֹ בְּעֵינֵינוּ, שְׂיֹלְדֵי בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה בֵּין כָּל אוֹהֵב וְרַע, בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בֵּין אָב וּבְנוֹ. כְּלָלוֹ שֶׁל דְּבָר, בֵּין כָּל מִי שֶׁהֶאֱהָבָה בֵּינֵיהֶם עֲזָה בְּאֲמָת, שְׂלֵא יִאמַר, לֹא נְצַטְוִיתִי יוֹתֵר, דִּי לִי בְּמֵה שְׂנַצְטְוִיתִי בְּפִרוּשׁ, אֲלֵא מִמֵּה שְׂנַצְטְוִיָה יְדוֹן עַל דְּעֵת הַמְצֻוָה וְיִשְׁתַּדֵּל לְעִשׂוֹת לוֹ מֵה שְׂיֹכֵל לְדוֹן שִׁיְהִי לוֹ לְנַחַת.

וְהַנְּה, כַּמְקָרָה הַזֶּה יִקְרָה לְמִי שְׂאוּהֵב אֶת בּוֹרָאוֹ גַּם כֵּן אַהֲבָה נְאֻמָּת, כִּי גַם הוּא מְסוּג הָאוּהָבִים, וְתִהְיֶינָה לוֹ הַמְצֻוֹת אֲשֶׁר צְוִיָּם גְּלוֹי וּמְפָרְסֵם, לְגְלוֹי דְעֵת לְבַד, לְדְעֵת שְׂאֵל הַעֲנִין הוּא נוֹטָה רְצוֹנוֹ וְחִפְצוֹ יִתְבַּרַּף שְׁמוֹ, וְאֵז לֹא יִאמַר, "דִּי לִי בְּמֵה שְׂאֲמָרוֹ בְּפִרוּשׁ", אוֹ "אֲפִטְר עֲצָמִי בְּמֵה שְׂמָטֵל עָלַי עַל כָּל פְּנִים", אֲלֵא אֲדַרְבָּא יִאמַר, כִּיִּן שְׂכָבֵר מְצַאֲתִי רְאִיתִי שְׂחִפְצוֹ יִתְבַּרַּף שְׁמוֹ נוֹטָה לְזֶה, יְהִי לִי לְעֵינַיִם לְהַרְבוֹת בְּזֶה הַעֲנִין וּלְהַרְחִיב אוֹתוֹ בְּכָל הַצְּדָדִין שְׂאוּכֵל לְדוֹן שְׂרַצוֹנוֹ יִתְבַּרַּף חָפֵץ בּוֹ. וְזֶהוּ הַנְּקָרָא, "עוֹשֵׂה נַחַת רֹחַ לְיוֹצְרוֹ".

נִמְצָא כָּל־ל הַחֲסִידוֹת, הַרְחֵבֵת קִיּוּם כָּל הַמְצֻוֹת בְּכָל הַצְּדָדִין וְהַתְנַאֲים שְׂרָאוֹי וְשְׂאֲפִשְׂר.

וְהַנְּה רֹאָה שֶׁהַחֲסִידוֹת מִמִּין הַפְּרִישוֹת, אֲלֵא שֶׁהַפְּרִישוֹת בְּלֹאוֹן וְהַחֲסִידוֹת בְּעִשׂוֹן, וְשִׁנְיָהֶם עֲנִין אַחַד, שֶׁהוּא, לְהוֹסִיף עַל הַמְּפָרְשׁ מֵה שְׂנוֹכֵל לְדוֹן לְפִי הַמְצֻוָה הַמְּפָרְשֵׁת שִׁיְהִי נַחַת רֹחַ לְפָנָיו יִתְבַּרַּף. זֶהוּ גְדֵר הַחֲסִידוֹת הָאֲמֵתִי, וְעֵתָה נִבְאָר חֻלְקֵיו הָרְאִישִׁים.

שורש
ה'חסידות':
עשיית נחת
רוח לה' - כפי
המתגלה בתורה

הצד השווה
בין החסידות'
והפרישות'

